

การดำรงตำแหน่งสำคัญของคนไทยในองค์การระหว่างประเทศ

สหประชาชาติมีองค์กรและคณะกรรมการเป็นกลไกการดำเนินงานในแต่ละด้าน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากประเทศต่าง ๆ ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่โดยผ่านการเลือกตั้ง และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันตามข้อบังคับขององค์กรหรือคณะกรรมการ โดยสมาชิกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ สมาชิกที่เป็นประเทศและสมาชิกที่เป็นบุคคล

กระทรวงการต่างประเทศมีบทบาทขอเสียงหรือแลกเปลี่ยนกับรัฐสมาชิกต่าง ๆ ผ่านช่องทางการทูต โดยร่วมมือกับคณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก และคณะผู้แทนถาวรฯ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศต่าง ๆ เป็นวิธีหาเสียงสนับสนุนแบบมีพันธกรณีต่อกัน นอกจากนี้ยังมีการหยิบยกเรื่องการขอเสียงหรือแลกเปลี่ยนสนับสนุนในโอกาสการหารือทวิภาคีระดับต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีคนไทยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญและปฏิบัติหน้าที่ในองค์การระหว่างประเทศมาโดยตลอด โดยมีตั้งแต่ระดับผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนระดับสูงของไทย และพระบรมวงศานุวงศ์ แสดงให้เห็นถึงความสามารถของคนไทยและการเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งในด้านสันติภาพและความมั่นคง สิทธิมนุษยชน เศรษฐกิจและสังคม

ในประเด็นสิทธิมนุษยชนรัฐบาลไทยแสดงความมุ่งมั่นในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาค รวมถึงการคุ้มครองสิทธิพลเรือน สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งให้ความดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยในอดีตที่ผ่านมาคนไทยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Committee on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD) ในวาระปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ และวาระปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๓ คือ นายมณฑิเตอร์ บุญตัน ในฐานะสมาชิก CRPD นายมณฑิเตอร์ มุ่งมั่นทำงานเพื่อพัฒนาการเข้าถึงสำหรับคนพิการ ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และร่วมผลักดันในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในการดำเนินงานของสหประชาชาติ และยังเป็นผู้แทนคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการที่ผลักดันการมีส่วนร่วมและสาระเกี่ยวกับคนพิการในการประชุมสหประชาชาติระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ รวมถึงมีส่วนร่วมในการยกย่องอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ เพื่อส่งเสริมสิทธิคนพิการทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ อีกทั้งร่วมผลักดันการรวมประเด็นคนพิการไว้ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) นอกจากนี้ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง นายมณฑิเตอร์ ยังได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้เสนอรายงานสำหรับการทบทวนรายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสาธารณรัฐเกาหลี และสหภาพยุโรป โดยปัจจุบันคนไทยที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิก CRPD ในวาระปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๗ คือ นางสาวเสาวลักษณ์ ทองก๊วย ซึ่งในฐานะผู้แทนคนพิการไทย นางสาวเสาวลักษณ์ จะสนับสนุนบทบาทของสตรีในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ การไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรีและเด็กพิการ การดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

การมีส่วนร่วมของคนพิการบนพื้นฐานของความเท่าเทียม และผลักดันสิทธิของคนพิการในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมการประสานงานระหว่างคณะกรรมการ CRPD กับองค์กรอื่น ๆ ภายใต้กรอบสหประชาชาติ

สำหรับสาขากฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะทางที่ต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสูง เข้าดำรงตำแหน่ง ปัจจุบันมีคนไทยที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law Commission – ILC) ในวาระปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ คือ ดร. วิลาวรรณ มังคละชนะกุล เอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา ซึ่งในขณะที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าว เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ โดย ILC มีหน้าที่ส่งเสริมหลักนิติธรรม และผลักดันให้เกิดการอภิปรายและเจรจาจัดทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศในประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น กฎหมายสนธิสัญญา ความคุ้มกันทางทูตและทางกงสุล ความรับผิดชอบของรัฐ เป็นต้น ซึ่งการที่ ดร.วิลาวรรณ ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งในครั้งนี้เป็นที่กล่าวถึงและได้รับคำชื่นชมอย่างมาก เนื่องจากเป็นสตรีคนแรกของไทย ของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และของอาเซียน ในฐานะสมาชิก ILC ดร. วิลาวรรณ จะผลักดันการประมวล แนวปฏิบัติในการจัดทำสนธิสัญญาในยุคดิจิทัล การพัฒนาหลักกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรับมือกับผลกระทบ ของการเพิ่มสูงขึ้นของน้ำทะเล การพัฒนาหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาด และการกำหนด บรรทัดฐานในการตีความมาตรฐานการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมในกฎหมายการลงทุนระหว่างประเทศ ประเด็นทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นความท้าทายและข้อก้ำวลของไทยและประชาคมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ ศ.ดร. เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี เป็นคนไทยอีกหนึ่งท่านที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิก ILC วาระปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ โดยปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal for the Law of the Sea – ITLOS) วาระปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ไทยมีผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาในกลไกตุลาการของสหประชาชาติ และคนแรกจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโอเชียเนีย การที่มีคนไทยดำรงตำแหน่งสำคัญในกลไกตุลาการระดับโลก แสดงให้เห็นว่าไทยให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริม หลักนิติธรรมด้านกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ สอดคล้องกับแนวโน้มของประชาคมระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นทางทะเลมากขึ้น อาทิ การกำหนดอาณาเขตทางทะเล การทำประมงอย่างยั่งยืน สิ่งแวดล้อมทางทะเล พาณิชยนาวี การอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลนอกเขตพื้นน้ำ ที่รัฐมีอำนาจอ้างอย่างยั่งยืน การทำเหมืองแร่ในทะเลลึก และมรดกร่วมกันของมนุษยชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่ ๑๔ ของ SDGs นอกจากนี้แล้ว ศ.ดร. เกรียงศักดิ์ เคยดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศต่าง ๆ ทั้ง รัสเซีย อาร์เมเนีย เบลารุส มอลโดวา อุซเบกิสถาน ออสเตรเลีย และเคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ประเทศไทยเน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมคนไทยให้เข้าไปมีส่วนร่วมและปฏิบัติ หน้าที่ในองค์การระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มบทบาทของไทยในการขับเคลื่อนและกำหนดนโยบาย

ในเวทีระหว่างประเทศ แสดงให้เห็นบทบาทของประเทศไทยในระบบพหุภาคี และไทยมีความยินดีพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่กับรัฐสมาชิก เพื่อความก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านที่จะเป็นประโยชน์กับผู้คนในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

นายพสุธร โสภณวสุ
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สาขารัฐศาสตร์ วิชาเอกการระหว่างประเทศ
นักศึกษาฝึกงาน กองงานบริหารฯ กรมองค์การระหว่างประเทศ
ระหว่างวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ – ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗